

??????????

Pokračování seriálu o zvířecích nej... bude věnováno největšímu u nás žijícímu hlodavci, který je ve své podstatě zároveň i největší vodní myš. Do naší volné přírody se vrátil po několika letech. V minulosti byl na území ČR lidmi vyhuben zejména pro chutné maso a kvalitní kožešinu. Pronásledován je lidmi i dnes, i když lidé byli těmi, kteří ho také do přírody opět vrátili. Bobr evropský se do západních Čech dostal z Německa, kde byl uměle vypouštěn. Postupně se rozšířil na všechny toky a dnes jeho pobytové stopy najdeme už i v Praze na Vltavě.

Co se našeho kraje týká, bobří rodiny dnes máme na řekách, potocích a mnohdy i rybnících. Jeho populace je stabilní na horní hranici početnosti. Přitom první údaje o výskytu bobra evropského na našem území se datují cca o patnáct let zpátky, kdy jsme se jezdili na bobra dívat jako na vzácnost do pohraničí na Domažlicko.

Bobr evropský je vodní noční živočich o hmotnosti až 30 kg, dokonale přizpůsobený životu ve vodě. Jeho hlavním rozlišovacím znakem od jiných vodních hlodavců je nápadný placatý ocas, který mu slouží

hlavně jako kormidlo a pomůcka k dorozumívání. Když se cítí v ohrožení, plácne ocasem o vodní hladinu tak silně, že je to slyšet hodně daleko. Ten zvuk se nese i pod vodní hladinou, a tak všechna ostatní zvířata poznají, že se blíží nebezpečí. Dalším nápadným znakem jsou silné a poměrně velké hlodavé zuby. Ty slouží bobrovi k obstarávání potravy, její konzumaci a samozřejmě ke kácení stromů. Bobr evropský je býložravec, který dokáže porazit i obrovský strom úctyhodného obvodu kmene. Cíleně a systematicky, třísku po třísce ohlo-

dává kmen tak dlouho, dokud ho nezúží natolik, až padne. Touto svou činností pak zmlazuje porosty, hospodaří u vody a vrací do naší krajiny původní dřeviny.

Pravěký bobr byl opravdu obr. Na nedávném semináři k problematice bobra evropského na území Plzeňského kraje mě zaujala informace, že tento předchůdce našeho bobra evropského postavený na zadní nohy dosahoval výšky až 2,5m a vážil kolem 150 kg. Je bez pochyby, že tenkrát museli bobří pracovat s podstatně větším množstvím dřevin a většími průměry stromů,

Největší u nás žijící hlodavec

Stromy kácí jako obr, staví hrady je to?

??????????

příčemž dnes na těch našich pár klacků, které u vody zůstanou po zásahu člověka, ten třicetakilový bobr asi stačí.

Byť se to nám lidem často nezdá, bobr evropský je velice dobrým vodohospodářem a správcem toku. Výstavbou hrází zadržuje vodu v krajině, podporuje její vsakování, čímž beze zbytku naplňuje nařízení vlády ČR a opatření proti suchu. Dále realizuje protipovodňová opatření a vytváří přírodní rybníky, mokřady či tůně zadržující přívalové deště, což je rovněž nařízení vlády ČR o protipovodňových opatřeních. Tímto svým konáním navíc zároveň zakládá unikátní biotopy pro mnoho rostlin i živočichů dle směrnice EU, či pečuje o porost a pobřežní vegetaci. Cíleně likviduje dřeviny, které k vodě nepatří, a vrací české krajině její původní ráz. Svou činností navíc dlouhodobě plánuje a připravuje si lokalitu k bydlení i na několik let dopředu.

O tom, že bobří opravdu mění naši krajinu, svědčí i konkrétní příklady a fakta, která se skutečně stala. Bobr evropský dokáže s přehledem zlikvidovat půl hektaru mono-

kulturního smrkového lesa uměle vysázeného člověkem v údolní nivě potoka či řeky. Cíleně okouše (okroužkuje) kůru kolem všech stromů tak, že stromy uschnou, popadají a udělají místo dřevinám původním. Přitom čas u něj nehraje žádnou roli, nepůvodní dřeviny zahubí, přesune se jinam, a na lokalitu se vrátí až za pár let, až tam budu zpátky zase vrby, osiky a olše.

Další případy jsou hlášeny ze zahrádek a chatových osad na březích řek. Bobří tam opět systematicky porážejí a likvidují všechny thůje, jehličnany či ovocné a okrasné stromy, které tam evidentně nepatří, aby udělali místo pro rychle rostoucí vrbu.

Každopádně bobr evropský je zvíře, které do naší přírody patří a má v ní své nezastupitelné místo, ať se nám to líbí nebo ne. Většina problémů, které řešíme, je zapříčiněna hlavně tím, že nejsme na bobra a jeho hospodaření u nás zvyklí. Když k tomu připočteme skutečnost, že se bobr snaží vrátit krajinu do původní podoby, aniž by řešil majetkoprávní vztahy k pozemkům nebo si lámal hlavu tím, že porážený strom

??????????

tu roste třeba sto let, většina lidí cítí vůči němu averzi. Na druhou stranu fakt, že správci povodí vyřežou vše, co jim překáží, a pod elektrickým vedením se hospodaří úplně stejně, nikomu jako nenormální a divné nepřijde. Na to jsme prostě zvyklí a příroda musí ustoupit.

Takže nechme bobra bobrem a věřme, že si s ním příroda sama poradí. Ve finále se totiž jedná o přísně teritoriální druh, a tak počet jedinců na lokalitě je samotnou přírodou pečlivě regulován a omezen.

Co se zásahů a výjezdů naší stanice týká, nejvíce bobrů řešíme přejetých na silnici. Hodně zvířat lovíme i z nejrůznějších šachet, nádrží, bazénů a čistíček odpadních vod. Měli jsme i mládě bobra evropského vyplavené velkou vodou na řece Úhlavě u Šlovic. Toto mládě je dokonce filmovým hrdinou jednoho z našich pěti zvířecích příběhů, které vyjdou v říjnu tohoto roku na samostatném DVD nosiči.

Více na www.desop.cz.

■ Karel Makoň
DESOP Plzeň

??????????